

Afstemning

Forslagets overgang til anden (sidste) behandling vedtoges uden afstemning.

Tredje næstformand (Povl Brøndsted):

Jeg foreslår, at forslaget til folketingsbeslutning henvises til Sundhedsudvalget. Hvis ingen gør indsigelse mod dette forslag, betragter jeg det som vedtaget. (Ophold). Det er vedtaget.

Den sidste sag på dagsordenen var:

16) Første behandling af lovforslag nr. L 26:

Forslag til lov om ændring af lov om kommunal udligning og generelle tilskud til kommuner og amtskommuner. (Ophævelse af deponeringsordning).

Af Henning Rasmussen (S) m.fl.
(Fremsat 15/10 87).

Lovforslaget sattes til forhandling.

Forhandling

Indenrigsministeren (Thor Pedersen):

Da regeringen i maj 1986 indgik et forlig med de kommunale parter om rammerne for de kommunale udgifter i 1987 og i 1988, var der mellem parterne enighed om, at der nu var sikret et stabilt, flerårigt budgetsamarbejde. Udgiftsrammerne gav således mulighed for et udgiftsløft på 1 mia. kr. for amtskommunerne og 1½ mia. kr. for primærkommunerne i forhold til den gældende udgiftsramme for året 1986. De kommunale parter gav udtryk for, at udgiftsrammerne dermed var så vide, at der nu ville være mulighed for at afhjælpe udgiftspresen på bl.a. daginstitutioner og miljøområdet, og at amtskommunerne kunne reducere ventelisterne væsentligt.

De kommunale parter noterede sig i fælleserklæringen, at regeringen ville fremsætte forslag om en deponeringsordning for det tilfælde, at rammerne blev overskredet. Deponeringsordningen var altså et element i forliget mellem regeringen og de kommunale parter. Kommunerne var ikke enige i den, men de tog den til efterretning. De budgetter for 1987, som kommunerne fire måneder senere vedtog, lå imidlertid ca. 2,4 mia. kr. over ram-

men. Heraf tegnede primærkommunerne sig for en overskridelse på 1,4 mia. kr.

Nu vedrører udgiftsrammerne jo alene regnskabstallene. Regeringen har derfor gentagne gange henstillet til kommunerne, at udgiftsrammerne blev overholdt. Udgiftsskønnene for 1987 tyder imidlertid på, at primærkommunerne overskrider rammen med mindst 1 mia. kr., og dette vel at mærke efter at regeringen har udvidet rammen med 600 mio. kr. til kompensation for kommunernes merudgifter til bl.a. asbestrensning og oplysning af karensdagen. Der var ganske vist uenighed om kompensationsbeløbet størrelse, men det, der skilte, var kun ca. 150 mio. kr., og det er altså et mindre beløb i den store sammenhæng. Det er i alt fald ikke dette, der er årsagen til den store rammeoverskridelse.

Forslagsstillerne hævder, at deponeringsordningen er skyld i de kommunale skattestigninger i 1988, men hvis kommunerne under et havde overholdt rammen for 1987 og 1988, kunne skattestigningen i både 1987 og 1988 været undgået. Nu budgetterer kommunerne i stedet med en væsentlig rammeoverskridelse; derfor bliver man nødt til at forhøje skatterne.

For 1988 har kommunerne budgetteret med at skulle deponere ca. 1,2 mia. kr. som følge af overskridelsen af udgiftsrammen her i år. Det er imidlertid ikke udgifter i egentlig, traditionel forstand. Dels er det jo penge, man får igen, dels vil der i de kommuner, hvor man har en rimelig likviditet, alene være tale om, at man flytter penge fra den ene bankbog til den anden.

Ser man på kommunernes budgetter for 1988, svarer deponeringsbeløbet fuldt ud til det, de regner med at bruge af de likvide aktiver. Det er således ikke deponeringsordningen, der er skyld i skattestigningerne i 1988, men alene det forhold, at kommunerne skal finansiere en vækst ud over de aftalte rammer. Regeringen og kommunerne har også aftalt, at deponeringen kan finansieres af likviditeten.

Forslagsstillerne hævder, at udgiftsrammerne fastlåser kommunerne på deres hidtidige serviceniveau, og at kommuner med et stigende udgiftspres rammes specielt hårdt. Dette er ikke korrekt. Ved beregningen af udgiftsrammerne korrigeres der for kommunernes be-

[Indenrigsministeren]

folknings sammensætning, herunder f.eks. ændringer i antallet af ældre. Endvidere får kommuner med et lavt serviceniveau et specielt rammetillæg.

Man hævder videre, at deponeringsordningen straffer de kommuner, der hidtil har været sparsommelige, idet rammerne beregnes ud fra de to foregående års regnskab. Kan man ikke i stedet vende det hele om og spørge, om en ophævelse af deponeringsordningen vil være rimelig over for kommuner, der har overholdt aftalen?

Jeg vil i øvrigt gerne her rette en tak til de kommunalbestyrelser, der har formået at holde sig inden for de aftalte rammer. Det er ikke en let opgave som folkevalgt at holde igen over for det udgiftspres, der har været på de kommunale opgaver de senere år, og lettere er det ikke blevet af, at andre kommuner og amtskommuner har set bort fra den fælleserklæring, som deres organisationer sammen med regeringen har udsendt.

Virkningen af at følge det lovforslag, der her er til behandling, og ophæve deponeringsordningen ville endvidere blive, at de kommuner, der har budgetteret med en deponering, ville få mulighed for en udgiftsstigning i 1988, og det ville belaste samfundøkonomien yderligere. Regeringen ønsker at drøfte med kommunerne, hvordan vi i fremtiden kan sikre en bedre indpasning af den kommunale økonomi i samfundøkonomien. Vi har indkaldt til et møde herom den 13. november i år.

Det kan ikke skjules, at når så mange kommuner ikke har formået at overholde de indgåede aftaler, så udgør det en betydelig risiko for det kommunale system, som vi kender det, og som vi ønsker det. I intet andet land har man foretaget en så vidtgående decentralisering og givet så meget selvstændig magt og decentraliseret så mange opgaver til kommunerne. Derfor er kommunerne også blevet så vigtige beslutningstagere i forhold til landets samlede økonomi, at det er nødvendigt, at kommunerne og amtskommunerne kan leve op til de økonomiske aftaler, som deres organisationer indgår med regeringen.

Det er derfor vigtigt at fremhæve, at kommunerne har en betydelig kompetence, og at de nødvendigvis derfor har et tilsvarende stort ansvar for samfundets økonomi. Af hen-

syn til kommunerne selv og deres organisationer, men – og det er jo det vigtigste – ikke mindst af hensyn til borgerne vil det være nødvendigt, at indgåede aftaler overholdes. Dette er meget vigtigt, fordi vi i regeringen mener, at det fremtidige budgetsamarbejde med kommunerne bør kunne baseres på frivillige aftaler.

For så vidt angår deponeringsordningen, som det jo drejer sig om i dette lovforslag, mener regeringen, at den var en nødvendig forudsætning for fælleserklæringen. Ordningen var kendt, da fælleserklæringen blev udsendt.

Regeringen kan af de grunde, jeg har anført, ikke støtte en ophævelse af ordningen.

Stavad (S):

Det handler om mennesker og menneskers indflydelse på deres egen dagligdag. Men det handler også om tillid til det lokale demokrati, om troen på det nære samfund. Tror man på, at lykken er, at mest muligt centralstyres fra ministerkontorerne på Slotsholmen her i København, ja, så er man naturligvis imod lovforslaget. Tror man derimod på en udvikling, hvor beslutningerne i størst mulig udstrækning skal træffes af dem, der skal leve efter afgørelserne i dagligdagen, ja, så er det på tide at få afskaffet straffeforanstaltningerne over for lokale beslutninger.

Det er også et lovforslag, som skal forhindre yderligere kommunale og amtskommunale skattestigninger, vel at mærke skattestigninger, som vender den tunge ende nedad. De rammer nemlig ikke i nogen særlig udstrækning de højeste indkomster, da flertallet af kommuner allerede er stødt imod skatteloftet. De kommunale skatter vil stige med 1,6 mia. kr. i 1988. Kommunerne skal i 1988, som det ligger i budgetterne, aflevere ca. 1,4 mia. kr. i tvangsdeponering. Altså kunne vi have undgået skattestigninger i 1988, hvis det socialdemokratiske forslag var blevet vedtaget tilbage i juni måned.

Derfor er det falsk varebetegnelse, som vel næsten burde indbringes for Forbrugerombudsmanden, når regeringen forsøger at bilde befolkningen ind, at den er imod skattestigninger. Den er selv skyld i de kommunale og amtskommunale skattestigninger også i 1988. Det er hykləri, når den nye skatteminister ad-

[Stavad]

varer imod de høje skatter. Det foredrag burde han have holdt for regeringsmedlemmerne og ikke for journalisterne og os andre.

Skal borgerne have en anstændig service, er det umuligt at overholde regeringens rammer. Forsøger man som indenrigsministerens partifælle, nemlig borgmesteren i Åbenrå, så sker der det, som vi fik illustreret så rystende i TV-Avisen i aftes: 12½ minut til pleje af hver gammel alt inklusive og et bad hver 14. dag. Det er uanstændigt.

Heldigvis har lokalpolitikerne uanset parti-farve da også i praksis taget afstand fra regeringens politik. 81 pct. af de konservativt styrede kommuner har overskredet rammerne og 77 pct. af de Venstre-styrede kommuner. Regeringens egne partifæller lokalt går altså foran, når rammerne skal sprænges.

Får vi ikke ved en vedtagelse af det socialdemokratiske forslag afskaffet straffeforanstaltningerne, kan vi se frem til nye sygehusedskæringer, uanstændig behandling af vore gamle, dårlig pasning af børnene og som en ekstra gevinst fortsat stigende skatter.

Total fastlåsning af de lokale budgetter er ikke acceptabelt. Vi må acceptere en forsigtig vækst, som bør ligge i underkanten at væksten i samfundet i øvrigt. Det klares ikke gennem straffeforanstaltninger, men ved anstændige aftaler med kommuner og amter, altså en genoptagelse af den praksis, som var gældende indtil regeringsskiftet i 1982.

Til de borgerlige: Prøv at lytte til græsrodderne eller i det mindste til partiernes egne lokale repræsentanter. Den, der overvinder sig selv, er større end den, der indtager en stad, siger et gammelt ord. Erkend dog en fejlslagen lokalpolitik.

Karen Højte Jensen (KF):

Så sent som i juni måned afviste et flertal i Folketinget faktisk dette lovforslag, som Socialdemokratiet nu endnu en gang ønsker at markere sig med. Jeg vil gerne sige, at Det Konservative Folkeparti fortsat ikke ønsker at fjerne deponeringsordningen.

Det er nødvendigt for mig endnu en gang fra denne talerstol at gentage, at der i maj 1986 var enighed mellem regeringen og de kommunale organisationer om udgiftsrammerne for 1987 og for 1988. Aftalen indebar et betydeligt rammeløft, nemlig ca. 3 mia. kr. i

forhold til 1984-regnskabet, der hidtil havde været sigtepunktet for det kommunale udgiftsniveau. Dette faktum tror jeg at Socialdemokratiet har overset. Ved samme lejlighed blev det demografiske udgiftspres indregnet i rammerne. Også dette faktum synes Socialdemokratiet at have overset.

De kommunale budgetter for 1987 viste en overskridelse af den aftalte ramme på knap 2½ mia. kr. Den primærkommunale andel heraf var på 1,4 mia. kr. Ved midtvejsreguleringen af bloktilskuddene i juni i år fik primærkommunerne en rammeforøgelse på 600 mio. kr. og tilsvarende bloktilskudskompensation for en række merudgifter, bl.a. som følge af karensdagens bortfald og asbestrenoveringen.

Alligevel udviser det seneste skøn over kommunernes udgifter i 1987 en overskridelse af den aftalte ramme med mindst 1 mia. kr., hvilket så er det beløb, som skal deponeres. Jeg synes, det er trist, at kommunerne ikke har levet op til deres egen aftale, ikke mindst på baggrund af at Kommunernes Landsforening så sent som i juni i Kommunaludvalget udtalte, at Kommunernes Landsforening fortsat fandt aftalen realistisk.

Jeg vil her minde om, at i forårets forhandlinger mellem regeringen og KL tilbød regeringen at fjerne deponeringen på betingelse af, at skatten ikke ville stige fra 1987 til 1988. Som bekendt afviste KL dette. Jeg er sikker på, at borgerne ville have været tilfredse med en sådan løsning.

Det er nødvendigt at understrege, at hvis de aftalte udgiftsrammer blev holdt, ville der ingen deponering være, og alt andet lige kunne en skattestigning på 0,4 pct. i 1988 være undgået, hvis kommunerne havde holdt aftalen. I øvrigt svarer deponeringsbeløbet til det beløb, som kommunerne regner med at bruge af kassebeholdningerne, så der er intet belæg for at sige, at skattestigningen skyldes deponeringen.

Jeg vil gerne understrege, at en lang række kommuner gennem et grundigt og dygtigt arbejde har overholdt aftalen.

Det er tilfredsstillende, at Socialdemokratiet i sine bemærkninger trods alt giver udtryk for, at der også fremover vil være behov for en stram økonomi i kommunerne, men at forventede uændrede eller lavere skatteprocenter

[Karen Højte Jensen]

blot ved en ophævelse af deponeringsordningen må siges at være en illusion. Vi oplever nemlig både i 1987 og 1988 en betydelig aktivitetsudvidelse i kommunerne. Alene aktivitetsudvidelsen i indeværende år indebærer en realvækst på 5 pct. fra 1986 til 1987, og budgetterne for 1988 udviser også realvækst i forhold til budget 1987.

Dette og de dystre perspektiver, vi fik i maj i budgetredegørelsen vedrørende den kommunale skatteudvikling, må dog klart illustrere, at væksten må bremses. Vi husker alle, hvordan man kunne læse i budgetredegørelsen, at hvis væksten i servicen og aktiviteterne i kommunerne fortsat ville stige, så ville vi få en skattestigning på 10 procentpoint fra 1988 til 1995. Alt andet lige er jeg overbevist om, at også kommunalpolitikere har set skriften på væggen.

Regeringen har indbudt kommunalfolk til en drøftelse af, hvilke initiativer man i fællesskab kan iværksætte for at sikre en bedre sammenhæng mellem den kommunale økonomi og den overordnede økonomiske politik. Det er vigtigt, at de aftalte målsætninger realiseres, således at udgiftsniveauet kan holdes i ro.

(Kort bemærkning).

Stavad (S):

Jeg synes, det var en meget smukt afleveret teknisk redegørelse, vi fik fra fru Karen Højte Jensen, men virkelighedens verden, fru Karen Højte Jensen, det er jo mest det, der interesserer menneskene uden for disse tykke mure.

Derfor vil jeg spørge, om fru Karen Højte Jensen kan give mig en god forklaring på, hvorfor 81 pct. af de konservativt ledede kommuner har sprængt regeringens rammer. I øvrigt er De Konservative det parti, der har flest kommuner, der har sprængt regeringens rammer. Er det, fordi man ikke kan lide regeringen blandt de borgerlige konservative borgmestre? Eller er det, fordi regeringen vedtager en politik her i huset, som er umulig at administrere lokalt? Er det, fordi også de lokale konservative ønsker et ordenligt system i deres kommune, en ordentlig pleje af de gamle, en ordentlig behandling af børnene osv.?

Jeg synes, det ville være interessant at få en forklaring fra fru Karen Højte Jensen i stedet

for al teknikken. Lad os glemme den et lille øjeblik og så snakke om realiteterne.

(Kort bemærkning).

Karen Højte Jensen (KF):

Jeg forstår, hr. Stavad ønsker en melding fra virkelighedens verden. Nu er det jo sådan, at jeg selv er kommunalbestyrelsesmedlem, og det er faktisk lykkedes os at holde uændret skat og også holde rammerne nogenlunde. Så jeg mener, det kan lade sig gøre.

Så vil jeg gerne sige om de 81 pct. konservativt ledede kommuner, som hr. Stavad nævnte har sprængt rammerne: Jamen hr. Stavad, for mig gøres det ikke mere legalt, om det er en konservativt ledet kommune eller andre kommuner. Jeg mener, der er behov for, at vores kommunalpolitikere, og det i bredt perspektiv, i højere grad lever op til de aftaler, deres egne valgte organisationer har været med til at indgå. Jeg vil gerne endnu en gang referere, hvad KL understregede i Kommunaludvalget her i slutningen af maj måned, nemlig at aftalen var realistisk.

(Kort bemærkning).

Stavad (S):

Vi har i øjeblikket 27 kommuner, som har konservative borgmestre. Af disse 27 kommuner har de 22 sprængt rammerne. Jeg forstår, at fru Karen Højte Jensen mener, at i de kommuner, hvor man ikke overholder rammerne og derfor bliver ramt af deponeringen, opfører man sig uansvarligt. Der lever man ikke op til det ansvar, som den siddende regering og regeringspartierne forventer at man lever op til i lokalpolitikken.

Jeg synes ikke, jeg fik meget forklaring af fru Karen Højte Jensen. Derfor vil jeg godt spørge: Får det, at 22 ud af 27 konservativt ledede kommuner har sprængt rammerne, ikke en eller anden lille klokke til at ringe i baghovedet af fru Karen Højte Jensen? Får det ikke et eller andet til at sige fru Karen Højte Jensen, at det godt kan være, at man ikke har gjort det helt rigtigt fra regeringens og fra Det Konservative Folkepartis side? Får dette tal – og Venstre ligger jo tæt på 77 pct., 89 ud af 117 Venstre-kommuner har overskredet og sprængt rammerne – ikke fru Karen Højte Jensen til at spørge sig selv: Burde vi ikke se

[Stavad]

på, om ikke der ligger noget reelt i det socialdemokratiske forslag, også set fra en konservativ synsvinkel?

(Kort bemærkning).

Henning Rasmussen (S):

Det, der får mig til at tage ordet, er, at fru Karen Højte Jensen nu to gange har sagt, at KL's repræsentanter i et foretræde for Kommunaludvalget i foråret sagde, at aftalen var realistisk.

Jeg synes også, man skylder at gøre tilføjjelsen, nemlig følgende: Aftalen var realistisk under forudsætning af, at regeringen fortolkede den rimeligt, dvs. accepterede de stigninger, som det var aftalt man skulle acceptere på grund af lovændringer og andre krav, der kom til kommunerne udefra i forhold til det tidspunkt, hvor aftalen blev indgået. Og der sagde KL's repræsentanter ganske klart og tydeligt, at regeringen svigtede.

(Kort bemærkning).

Karen Højte Jensen (KF):

Jeg vil gerne sige til hr. Stavad, at jeg ikke har talt om uansvarlige kommunalpolitikere. Jeg har sagt, at jeg mener ikke, det er mere legalt, at man ikke overholder de rammer, der er aftalt, uanset om man har den ene eller den anden partifarve.

Ingen har nogen sinde fra denne talerstol foregivet, at det var særlig nemt at overholde rammerne, men jeg mener, det er nødvendigt, at man nu får en bedre fremtid og et mere konstruktivt budgetsamarbejde, end der har været hidindtil, og det har regeringen lagt op til. Det håber jeg så vil give et positivt resultat, for uanset hvilket parti man tilhører også i denne sal, tror jeg, at vi kan være enige om, at der er behov for, at vi får et bedre budgetsamarbejde mellem staten og kommunerne, så vi kan holde udgiftsniveauet i ro.

Må jeg så til hr. Henning Rasmussen sige, at jeg var glad for, at hr. Henning Rasmussen bekræftede, at KL havde sagt, at aftalen fortsat var realistisk, men må jeg minde om, at man jo fik en rammeudvidelse på 600 mio. kr., som jeg nævnede her i mit første indlæg, bl.a. som kompensation for karensdagsafskaffelsen og for asbestrenoveringen. Det, der lå KL og regeringen imellem, var 150 mio. kr.,

og set i den større samlede kommunaløkonomi er de 150 mio. kr. næppe det, der vælter det store kommunale læs. Og fortsat har vi jo det udvidede totalbalanceprincip, og hr. Henning Rasmussen er vidende om, at det er noget, man løbende drøfter for at nå frem til, hvordan tingene skal reguleres.

Agerschou (SF):

Socialdemokratiet foreslår at fjerne de økonomiske straffeforanstaltninger, regeringen har fået gennemført over for de kommuner, der har overskredet de såkaldte rammer. Der er tale om en del af de fælles ændringsforslag, Socialdemokratiet og SF fremsatte, da Folketinget kort før sommer behandlede et regeringsforslag om nye angreb på den kommunale økonomi.

Vi kan i SF naturligvis med det samme erklære os enige i lovforslaget. Med de aktioner, den borgerlige regering gennem årene har udsat kommunerne for, har man bragt mange, rigtig mange, kommunalbestyrelsesmedlemmer og meget kommunalt personale til fortvivelse.

Når man færdes i kommunale forsamlinger, er det absurd at høre på, hvordan man i de enkelte kommuner har arbejdet ihærdigt med at jonglere rundt med tallene fra afgiftsbehæftede områder til ikkeafgiftsbehæftede områder, hvordan man har flyttet rundt på driftskroner og anlægskroner i forsøget på at slippe uden om regeringens initiativer, hvordan man i forbindelse med julepakken i 1985 købte kaffe og andre ting for at få flyttet udgifterne fra budget 1986 til regnskab 1985 osv., hvordan man har brugt meget tid på at revidere allerede lagte budgetter på baggrund af regeringens almindelige hærgen uden at vide, hvad man centralt fandt på bagefter, så man skulle i gang igen.

Det, den borgerlige regering har gjort, er, at den har gjort kommunerne til modspillere i stedet for medspillere. Regeringen har behandlet kommunerne på en måde, der betyder det værst tænkelige udgangspunkt for det fremtidige samarbejde mellem kommuner og stat om de problemer, der skal løses i de kommende år, problemer, som klart ikke vil kunne løses, uden at kommunerne positivt medvirker. Men regeringen gør sig de ihærdigste anstrengelser for at undgå kommunernes positive medvirken.

[Agerschou]

Som Socialdemokratiet angiver i bemærkningerne, rammer strafafgifterne tilfældigt og meningsløst. Det er f.eks. absurd, at de kommuner, der var dumme eller følgagtige nok til at følge regeringens henstilling om at spare i 1984, nu bliver ramt dobbelt hårdt, fordi 1984-regnskabet udgør en del af beregningsgrundlaget for de såkaldte overskridelser.

Som hr. Stavad var inde på, er det mennesker, det i virkeligheden handler om, og det kan man ikke høre på indenrigsministeren eller på den konservative ordfører. Vi får en lang række tekniske redegørelser i stedet for, og det kan nok undre, når man før valget hørte den megen omtale af det papir, der blev kaldt »Fælles Gods«. For hvad er konsekvenserne af de ting, kommunerne er udsat for? Ja, det har f.eks. haft som konsekvens, at folk i mange kommuner ryger direkte på kontanthjælp, fordi der ikke er daginstitutionsplasser og de pågældende derved ikke er til rådighed for arbejdsmarkedet.

Et andet eksempel. I øjeblikket bliver hjemmehjælpen for de ældre og de handicappede nedskåret kraftigt i mange kommuner.

Det er to eksempler på, at det er mennesker, det handler om, hvor de borgerlige politikere udelukkende snakker om teknik og rammer og betragter mennesker som et fedt, som legoklodser i systemet.

Efter SF's opfattelse er en selvstændig kommunaløkonomi fundamental for det kommunale selvstyre og for, at en kommune kan løse de opgaver, der er lokalt. Gennem sine centralistiske angreb har staten, har den borgerlige regering, massakreret selvstyret og i vidt omfang gjort kommunerne til statslige ekspeditionskontorer.

SF kan som sagt støtte lovforslaget, men efter vores opfattelse vil det ikke i sig selv løse problemerne for den kommunale økonomi, og det er Socialdemokratiet også i nogen udstrækning inde på i bemærkningerne til lovforslaget. Efter vores opfattelse er den kommunale økonomi nu bragt så langt ud, at der er brug for en samlet kommunaløkonomisk reform med en vurdering af hele refusionssystemet, udligningsordningerne og bloktilskuddene – for at nævne nogle af elementerne. Desuden bør der efter vores opfattelse indføres en progressiv kommunal beskatning, så lokale skatteforhøjelser ikke forholdsvis hår-

dest rammer de grupper, de har økonomisk mindst at gøre med.

(Kort bemærkning).

Helge Adam Møller (KF):

Det er svært at holde sig i ro, selv om man sidder nede på sit værelse og kun hører det over højtaleren. Men der mangler altså noget. Der er desværre en fejl ved det system, som Socialistisk Folkeparti og Socialdemokraterne har indført, at man ikke kan have aktive kommunalbestyrelsesmedlemmer siddende i Folketinget, for man mangler jordforbindelsen med, hvad der foregår ude i kommunerne. Det er så tydeligt.

Når hr. Agerschou nu snakker om, at det drejer sig om mennesker, så er jeg helt enig. Det drejer sig om nogle mennesker, der tør handle og tør prioritere.

Og når hr. Stavad for lidt siden sagde, at det var umuligt at opretholde en anstændig service – ældre mennesker blev behandlet dårligt, børnehaver blev nedlagt, og jeg ved ikke hvad – så lad mig tage et eksempel fra en typisk kommune, hvor jeg selv sidder i kommunalbestyrelsen og har gjort det i mange år. Det er Næstved Kommune. Den dækker 1 pct. af landets befolkning, og det er en meget typisk kommune; der er nemlig flertal af S og SF. Og hvad har man så gjort? Ja, man har gjort det, at man har hævet skatten 10 år i træk, ikke hvert år, men så hvert andet år. Hvorfor har man gjort det? Det er, fordi man ikke har kunnet prioritere.

Lad mig nævne et eksempel: Befolkningstallet er steget med ½ pct. i Næstved på 10 år – antallet af kommunalt ansatte er steget med 40 pct., der er 700 flere kommunalt ansatte i Næstved Kommune i dag end for 10 år siden. Børnetallet mellem 0 og 16 år er faldet med 25 pct., men der er ansat 25 pct. flere lærere til at tage sig af de 25 pct. færre børn.

Man bliver ved med at lægge klods på klods på klods ovenpå, indfører nye ting og får aldrig overvejet og vurderet og prioriteret. Det er det, der er galt, og derfor skal man selvfølgelig også undgælde for det, når man ikke holder en aftale.

Men der mangler noget mod og mandshjerter og nogle mennesker, der tør sørge for, at skatteborgerne, hvad enten de er socialdemokrater eller konservative, får lov til at beholde

[Helge Adam Møller]

en lille smule penge til sig selv ude i kommunerne. Det kunne man gøre, hvis man prioriterede.

(Kort bemærkning).

Agerschau (SF):

I SF har vi betydelig større jordforbindelse med vores kommunalpolitikere, end de Konservative har. Det har hr. Stavad jo for så vidt illustreret ved at vise, at det faktisk er de konservativt ledede kommuner, der går foran med overskridelse af rammerne. Vi har betydelig større jordforbindelse, betydelig større forbindelse med vores kommunalpolitikere af en eneste grund, nemlig at vi i SF snakker med vores kommunalpolitikere. Det har man ikke altid indtryk af at Det Konservative Folkepartis landspolitikere gør. For jer drejer det sig om systemet.

Hvor er det, vi får henvendelser fra i Kommunaludvalget? Er det kun fra socialdemokratisk ledede kommuner? Er det kun fra SF-kommunalpolitikere? Nej, det er det ikke, og det er jo ikke noget tilfælde. Det er i lige så høj grad fra kommuner, der er borgerligt styrede. Når der kommer repræsentanter fra Kommunernes Landsforening og Amtsrådsforeningen, er det i lige så høj grad de borgerlige politikere, der fortæller Folketingets Kommunaludvalg, at det står skralt til. Det kan heller ikke komme bag på et konservativt folketingsmedlem. Det kan kun lade sig gøre, hvis man totalt bevæger sig rundt med skyklapper på.

(Kort bemærkning).

Erling Christensen (S):

Jeg kan ikke nære mig for at gå herop, når hr. Helge Adam Møller siger, at man mangler aktive socialdemokratiske kommunalpolitikere i Folketinget. Jeg er det ikke mere, men har været det indtil for kort tid siden. Samme hr. Helge Adam Møller siger, at det handler om mennesker, der tør agere. Det var jo netop det, hr. Stavad påpegede med de tal og de procenter, han fremlagde her fra talerstolen: Der er også borgerlige politikere, der tør agere som selvstændige mennesker uden at være regeringens nikkedukker ude i lokalsamfundet. For det er jo det, det handler om.

Det var også det, det handlede om, da KL i juni 1987 accepterede deponeringsordningen, for hvad var alternativet? Alternativet var et skatteloft, og det vidste KL at kommunerne ikke kunne leve med. Det, kommunerne så sagde til deponeringen, var: Så fik vi dog mulighed for at udvide rammerne også for 1989.

For behovet er der jo. Det, der er sket ude i kommunerne, viser jo, at der er et behov for, at dette socialdemokratiske forslag vedtages.

Mejdahl (V):

Forslagsstillerne siger, at formålet med lovforslaget er helt at fjerne det straffesystem over for skatteyderne i kommunerne og amtskommunerne, som et flertal i Folketinget gennemførte i juni 1986.

Det ville være en lykkelig situation, om vi kunne fjerne alt, hvad der kaldes restriktioner over for kommunerne. Der var ingenting, jeg hellere ville, end at give tilslutning hertil, hvis vi kunne tillade os det. Men det kan vi ikke, det har vi jo set. Vi er i en situation i Danmark, hvor vi må tage endog vide hensyn til samfundsøkonomien. Det håber jeg også forslagsstillerne er enige i; det angiver de i hvert fald i bemærkningerne til lovforslaget. Og her må kommunerne hjælpe til. Kommunerne administrerer så stor en del af samfundshusholdningen, at det er bydende nødvendigt med et tæt samspil mellem staten og kommunerne.

Det er i øvrigt ikke nogen ny foreteelse, at kommunerne skal hjælpe til. Midt i 1970'erne havde vi anlægsrammer for kommunerne. Så fik vi lånerammer, og under S-V-regeringen gav indenrigsministeren de første henstillinger om at begrænse væksten i kommunernes forbrug. Realvæksten skulle sættes ned til nul over en 4-års-periode, og det blev yderligere strammet op i 1980 af den daværende indenrigsminister. Der blev nemlig udsendt en cirkulæreskrivelse om, at ingen tillægsbevillinger måtte gives, som medførte øgede udgifter, og åremålet for nulvæksten blev strammet op.

I 1982 var situationen den, at regeringen følte sig nødsaget til ikke kun at henstille, men også at træffe foranstaltninger til, at henstillingerne blev efterlevet. De forskellige foranstaltninger var ikke lige populære, og deponeringsordningen er heller ikke populær, men den har vist sig nødvendig, selv om der er lavet en aftale på forhånd.

[Mejdahl]

Til hr. Stavad vil jeg godt sige, at jeg kommer lige ind fra det pulserende liv. Det er svært, men det er ikke umuligt. Det kan lade sig gøre, og det har jeg bevis på derhjemme fra.

Kommunerne har gennem årene gjort en ihærdig indsats for at leve op til henstillingerne. Jeg synes også, der er grund til at påskønne denne indsats. Udviklingen i den kommunale økonomi i 1987 og i budgetterne for 1988 viser imidlertid nogle foruroligende stigninger. Vi kan iagttage dem i budgetoversigten fra oktober 1987 fra Budgetdepartementet, på side 37, og de skyldes ikke ond vilje fra kommunernes side, det er jeg helt overbevist om.

Men kommunalbestyrelserne er tæt på borgerne, og borgerne har mange ønsker, og enkelte fremsætter også krav. Kommunalbestyrelserne har en gang imellem en god ide, og isoleret betragtet er det næsten ene gode ting, der havner på kommunalbestyrelsens bord, og som man gerne vil gennemføre. Men fælles for ønsker og ideer er, at de koster penge, mange penge, og her har Folketinget været nødt til ad lovgivningens vej at hjælpe kommunerne med at holde igen.

Jeg vil også gerne rette en appel til borgene om at vise forståelse for de folkevalgtes opgave og for hensynet til helheden. Påstanden om, at deponeringsordningen er årsag til skattestigninger, er jo kun delvis rigtig. Når vi herinde ser på kommunerne under ét, dækker det over utrolig store forskelle. Slår vi op i Indenrigsministeriets kommunale nøgletal for 1987, kan vi bl.a. se to kommuner i Københavns Amt, som illustrerer disse forskelle. En kommune har en negativ kassebeholdning pr. 1. januar 1987 på minus 360 kr. pr. indbygger; landsgennemsnittet er 2.516 kr. pr. indbygger, og her stiger skatten med 0,1 procentpoint fra 19,4 til 19,5 i 1988. En anden kommune har en kassebeholdning på 8.541 kr. pr. indbygger; landsgennemsnittet er jo stadig de 2.516 kr., og i denne kommune stiger skatten fra 17,6 pct. til 18,3 pct. i 1988.

For nogle kommuner virker deponeringsordningen på den måde, at en del af kassebeholdningen flyttes fra det lokale pengeinstitut over i Nationalbanken. Det indskrænker selvfølgelig kommunernes dispositionsmuligheder, fordi pengene er bundet, men det medfører ikke nødvendigvis en skattestigning.

Sluttelig må jeg sige, at deponeringsordningen for 1987 og 1988 må opretholdes på grund af det, jeg her har nævnt, og derfor må jeg på Venstres vegne tage afstand fra lovforslaget, fordi det ikke anviser en anden brugbar løsning, som kan begrænse væksten i kommunerne og fastholde aktivitetsniveauet inden for de aftalte rammer.

(Kort bemærkning).

Stavad (S):

Jeg synes, det var tilfredsstillende at opleve en Venstre-ordfører med et langt mere dæmpet ordvalg, end vi har været vant til i disse sager. Det har jo sin naturlige årsag i, at hr. Mejdahl kommer lige fra en post som borgmester, og jeg ved, hr. Mejdahl har forståelse for, hvordan disse problemer er.

Det er da også rigtigt, som hr. Mejdahl siger, at det ville være forkert at sige, at enhver skattestigning skyldes en deponeringsordning. Det er klart, at uden deponeringen kunne vi kun have fastholdt de kommunale og amtskommunale skatter under ét. Den skattestigning på 1,7 procentpoint, som er en af de højeste oppe hos os i Nordjylland, som er forekommet i den Venstre-styrede Hjørring Kommune, kunne vi selvfølgelig ikke have forhindret fuldt ud ved at fjerne deponeringen, men under ét kunne vi have haft uændret skat.

Jeg vil godt stille et spørgsmål til hr. Mejdahl, som jo har meget stor og lang kommunalpolitisk erfaring. Hr. Mejdahl mindede om de aftaler, der var indgået før 1982, før regeringsskiftet. For det første vil jeg gerne have hr. Mejdahl til at bekræfte, at det var aftaler, der blev indgået. For det andet, at de aldrig har været efterfulgt af straffeforanstaltninger. Og for det tredje vil jeg gerne spørge hr. Mejdahl, med den meget store erfaring og den viden, han har, om hr. Mejdahl så også vil bekræfte, at de aftaler, der blev indgået indtil 1982 igennem forhandlinger og fornuftige og anstændige aftaler, blev overholdt i langt, langt større udstrækning end dem, man nu lovgiver om og giver straffeforanstaltninger til.

(Kort bemærkning).

Erling Christensen (S):

Tidligere kollega, hr. Mejdahl, det har kun-

[Erling Christensen]

net lade sig gøre i nogle kommuner, ja. Også i den kommune, jeg var borgmester i; kunne det lade sig gøre, men det kunne jo kun lade sig gøre ved det, som hr. Agerschou nævnte. Jeg karakteriserede det ved budgetlægningen som hutlihut-streger. Det var det eneste, det kunne lade sig gøre ved.

Men grunden til, at det mange steder ikke kunne lade sig gøre, er jo det, som hr. Mejdahl også ved: kravene, som hr. Mejdahl selv var inde på, problematikken vedrørende ældre og vedrørende skoler f.eks.

Hr. Mejdahl var inde på, at deponeringen alene ikke var årsag til skattestigning. Enig. Når vi nu mødes her i Folketinget, hr. Mejdahl, så er jeg også enig i, at der mangler direkte brugbare løsninger, men så vil jeg stille hr. Mejdahl det spørgsmål: Mener hr. Mejdahl ikke, at vi og de kommunalpolitikere, der sidder ude i kommunerne, er lige så ansvarlige som os, der sidder her i Folketinget?

(Kort bemærkning).

Mejdahl (V):

Først til hr. Stavad. Det er rigtigt, at de bestemmelser, der var før 1982, var aftaler, og de foranstaltninger, der er truffet efter 1982, bygger også på aftaler. Men årsagen til, at det efter 1982 har været nødvendigt at sætte ind med nogle foranstaltninger, der sikrer aftalerne opfyldelse, er, at de før 1982 ikke blev fulgt til punkt og prikke. Da blev overskridelserne jo bare registreret, og de fik ingen konsekvenser.

Når hr. Erling Christensen spørger, om jeg ikke mener, at kommunalpolitikere er lige så ansvarlige, som vi er herinde – jeg tror, det var sådan, spørgsmålet lød – så er jeg helt sikker på, at vi har masser af ansvarlige kommunalpolitikere rundt om i landet. Jeg har mødt talrige, helt sikkert, men som også nævnt i mit indlæg: Presset er hårdere på kommunalpolitikeren, fordi kommunalpolitikeren er tættere på borgerne, end vi er, og derfor er det svære- re at stå imod presset.

Det, der er kommunalpolitikernes problem, er i allerhøjeste grad, at det er svært at skippe nogle af aktiviteter, som man tidligere var kommet ind på, og derfor bliver man ved at samle opgaver op.

Ole Vig Jensen (RV):

Hr. Stavad kan have ret i, at der måske er nuancer i tonefald og sprog, og det kan være godt nok i nogle sammenhænge, men jeg må nok sige, at der er ikke meget nyt i synspunkterne, og jeg har heller ikke forestillet mig, at Socialdemokratiet på noget tidspunkt forventede, at der ville kunne siges meget andet end det, der blev sagt i sidste folketingsssamling, hvor vi drøftede nøjagtig det samme spørgsmål.

I Det Radikale Venstre har vi da heller ikke andet nyt at melde end et afslag på lovforslaget her. Det hænger nøje sammen med, at den kommunale økonomi for 1987 og også 1988 bygger på en frivillig aftale mellem de kommunale organisationer og regeringen.

Jeg kan føje til til erindring for hr. Stavad, at Det Radikale Venstre tilskyndede til, at man søgte en frivillig aftale. Vi fandt det overordentlig værdifuldt for det kommunale selvstyre, hvis det kunne lykkes, og det lykkedes, og vi kender fælleserklæringen. Vi kender også udmærket det, som Socialdemokratiet fremhæver så tit, at de kommunale repræsentanter ikke ville tage ansvar for den del af formuleringen, der gik på, at der skulle indføres en deponeringsafgift.

Men når Det Radikale Venstre lægger overordentlig stor vægt på at holde fast i den frivilligt indgåede aftale, så er det jo ligegyldigt, om det er et forslag fra Socialdemokratiet, eller det eventuelt er et forslag til ændring af aftalen fra regeringens side. Man vil erindre, at da regeringen i sidste folketingsssamling ville tage aftalen op – om ikke til revision så i hvert fald til en stramning – ved indførelse af et kommunalt skatteloft, sagde Det Radikale Venstre fra, først og fremmest fordi vi fandt det vigtigt at fastholde den frivillige aftale, og derfor har vi den samme holdning til det forslag, der foreligger i dag. Det afviser vi.

Jeg har i øvrigt svært ved at se, hvordan en række af de synspunkter, der har været fremme i dagens løb fra Socialdemokratiets side og også i forbindelse med dette forslag, kan hænge sammen med det, hr. Svend Auken i øvrigt på så udmærket måde fik sagt under åbningsdebatten, nemlig at der ikke er plads til udvidelser, forbrugsudvidelser. Og det gælder jo såvel i det offentlige som i det private forbrug.

[Ole Vig Jensen]

Jeg tror, hr. Svend Auken oven i købet føjede til, at det var nødvendigt at føre en meget stram økonomisk politik, og det ville Socialdemokratiet bestræbe sig på. Det er svært at se, hvordan man kan få det til at hænge sammen med de forslag, der har været fremme her i dag, og vel ikke mindst det sidste, for hvor er grænsen, hvis man helt ophæver deponeringsordningen på dette felt?

Jeg vil i øvrigt mene, at hvis vi, som andre har sagt det, ophævede deponeringsordningen, hvad så med de kommuner, der virkelig har anstrengt sig for at overholde den indgåede aftale, formentlig både af hensyn til aftalen med regeringen, men også af hensyn til deres egne forhandlere i de kommunale organisationer? Jeg deler ministerens tak til de kommunalbestyrelser og kommunalbestyrelsesmedlemmer, som har bestræbt sig på at bidrage til, at aftalen kunne overholdes.

Så vil jeg godt sige om fremtiden, at der selvfølgelig er nogle reelle problemer. Deri har Socialdemokratiet ret. For det er givet, at det finansieringssystem, vi arbejder med i dag, ikke fuldt ud løser problemerne for en række af kommunerne på en tilfredsstillende måde. Det er vel også grunden til, at der i øjeblikket gøres overvejelser om en forbedring af udligningsordningerne. Det fører for vidt at komme ind på det her, men der er brug for, at vi får set nærmere på det. Det håber jeg regeringen arbejder med; ellers vil vi andre tage det op i Folketinget.

Vi ved også, at der er en grænse for, hvad vi kan fortsætte med, når det gælder den kommunale finansiering, hvis det skal være over skatteudskrivningen, sådan som vi kender den i dag. Vi ved, at skatteloftet er sådan, at masser af kommuner støder ind i det, hvis man øger den kommunale beskatning, og hvem kommer så til at betale? Det gør de dårligst stillede blandt andet. Det ville ikke være rimeligt.

Der er virkelig brug for yderligere grundige overvejelser, og derfor skal jeg også her udtrykke tilfredshed med, at såvel regeringen som de kommunale organisationer har erklæret sig indstillet på at ville forhandle det kommunale/statslige budgetsamarbejde mere langsigtet. Vi har tiltro til, at de forhandlinger, der nu skal indledes, forstår jeg, inden så forfærdelig længe, kan føre til, at vi fortsat

kan håndtere disse ting gennem frivillige aftaler.

(Kort bemærkning).

Agerschou (SF):

De Radikale begrundet deres afstandtagen fra forslaget med, at det hele drejer sig om en frivillig aftale. Nu handler lovforslaget efter vores opfattelse ikke om denne frivillige aftale fra 1986. Forslaget handler om at fjerne deponeringsafgiften, og er det ikke krystalklart også for Det Radikale Venstre, at deponeringsafgiften ikke indgik i den frivillige aftale, og at de kommunale organisationer ikke godkendte deponeringsafgiften som et led i aftalen?

Birgith Mogensen (CD):

Regeringen og de kommunale parter kan næppe være uenige om, at tilbagevendende indgreb i den kommunale økonomi virker ødelæggende på kommunernes økonomiske dispositioner. Vi kan næppe heller være uenige om, at kommunerne ikke bare kan køre fri-løb i forhold til den samlede offentlige udgiftspolitik.

Derfor var både regeringen og de kommunale parter yderst tilfredse med aftalen af 13. maj 1986. Man fik en flerårig aftale om den kommunale økonomi og skulle nu kunne undgå de mange hovsaindgreb.

Glæden over aftalen var imidlertid kortvarig. De kommunale budgetter for 1987 viste klart, at kommunerne ikke levede op til deres del af aftalen.

I betragtning af det udgiftsloft, der lå i udgiftsrammerne for 1987, var dette så meget desto mere skuffende.

Selv om regeringen i foråret ydermere har givet kommunerne væsentlige indrømmelser vedrørende kompensation for meropgaver, er der nu stadig udsigt til en væsentlig rammeoverskridelse.

De kommunale skatter stiger i gennemsnit med ca. 1/2 pct. næste år. Man har forsøgt at forklare skattestigningen med, at kommunerne skal betale strafafgifter i 1988. Nu er der jo for det første ikke tale om strafafgifter, men om penge, som kommunerne får igen. For det andet ville kommunerne helt have kunnet undgå skattestigninger i 1988, hvis man havde overholdt de aftalte rammer.

[Birgith Mogensen]

Endelig kan deponeringen ikke siges at komme som nogen overraskelse. Siden maj 1986 har kommunerne vidst, at en overskridelse af udgiftsrammen i år ville medføre en deponering i 1988. Ansvar for skattestigningerne kan således ikke bortforklares, og en ophævelse af deponeringsordningen løser ikke problemet. Derfor kan vi ikke støtte det fremsatte lovforslag.

Skattestigningen i 1988 ligger fast. Derimod kan kommunerne stadig påvirke udgiftsniveauet i 1988. Rammeoverskridelse i 1988 og deponering i 1989 kan altså stadig undgås. Skal vi forhindre en rammeoverskridelse i 1988 og dermed en ny skattestigning i 1989, er der nu behov for to ting. For det første er der behov for et samarbejde mellem regeringen og de kommunale parter. For det andet må de kommunale organisationer på ny vedgå sig deres ansvar for den samlede økonomiske udvikling.

Udfordringen er stor, men regeringen har nu taget det første skridt til at invitere de kommunale parter til en drøftelse af disse spørgsmål. Også derfor er det ikke rimeligt nu at drøfte en ophævelse af deponeringsordningen.

Jane Oksen (FP):

Det er ganske typisk, at dette lovforslag om at ophæve den såkaldte straffeafgift over for kommuner og amter kommer fra Socialdemokratiet. Dette parti er jo altid gået foran, når det gjaldt udgiftskrævende handlinger, hvad enten de var nødvendige eller ej.

Det burde være en uskreven lov, at når der indgås politiske aftaler, så må politikerne, hvad enten det er kommunal-, amts- eller folketingsvalgte, have så meget ansvarsfølelse, at de også overholder disse aftaler.

Kommunerne har overskredet den ramme, der blev aftalt med regeringen, og der er tale om overskridelser på 1 mia. kr. i år, og til næste år ser det ud til at blive over 1 mia. kr.

Vi har også fået skattestigninger. Selv om det var en aftale, at skatten skulle holdes i ro, stiger kommuneskatterne i 1988 med 0,4 pct. Det lyder ikke af ret meget, men det betyder faktisk en gennemsnitlig skattestigning for en familie på 5.000 kr. fra 1986 til 1988.

Skattestigninger er efter vores mening skruen uden ende. Ingen tror vel på, at det nogen

sinde får en ende, for hvis man ser på de kommunale skatteprocenter, siden Poul Schlüter tiltrådte, er de steget ganske meget, nemlig med 12 pct., siden Poul Schlüter tiltrådte.

I sit lovkatalog ved Folketingets åbning er regeringen inde på, at vanskeligt stillede kommuner i visse sammenhænge kan opnå lempelser i deponeringsafgiften, hvis deres udgifter bliver højere end de afstukne rammer. Det er en lidt tåbelig måde at sige det på, for hvem er det, der er vanskeligt stillet? Der har aldrig været brugt så mange penge i kommunerne som nu, og hvad er »visse sammenhænge«, og hvor meget er det, der skal lempes? Hvis kommunerne skal bestemme eller Socialdemokratiet skal bestemme, skal det hele jo lempes.

Som sædvanlig gør man det hele temmelig uklart. Det, kommuner og amter trænger til, er en fast hånd, så de kan lære at spare de rigtige steder og kan støtte den politik, deres politiske kolleger her i Folketinget har vedtaget. Det nytter ikke med pæne henstillinger og eftergiveness. Det har vist sig, at det bliver misbrugt.

Så når vi nu ved, hvilke kæmpebeløb kommuner og amter administrerer, er det altså noget af det allervigtigste, at vi her i Folketinget sætter ind her, hvis den såkaldte genopretningspolitik nogen sinde skal blive til noget, så den skattebyrde, som regeringen så gerne vil lette, kan blive mindre tyngende.

Der er mange initiativer i gang i kommunerne med frikommuner osv. Jeg tror ikke, der mangler flere love – det giver mere administration. Men en større frihed til kommunerne, når det gælder ideer, der ikke koster flere penge, var værd at gøre noget ved.

I 1987-udgaven af Kommunale Nøgletal ses det også tydeligt, hvilke enorme forskelle der er i kommunerne på de enkelte områder. Det er bemærkelsesværdigt, at en skoleelev i den ene kommune kan koste 18.000 kr. og i den anden kommune 42.000 kr. Også inden for ældreforsorg ser vi enorme forskelle. Man skal ikke bilde mig ind, der ikke kan spares et og andet.

I Berlingske Tidende den 27. september kunne man læse en artikel af Frank Dahlgaard, hvori han fortalte, at kommuners og amtskommuners udgifter i gennemsnit var

[Jane Oksen]

vokset med 6-7 mio. kr. hver eneste dag i perioden 1984-87. Det vil sige en stigning på 7 mia. kr. i 3 år, og der er kommet 15.000 flere fuldtidsansatte, så det er nogle enorme stigninger, der er tale om.

I Kommunale Nøgletal står der mange gode ting, og hvis blot kommunerne ville sætte sig ind i det og ikke bare kræve ind, kunne det godt være, at der kunne laves besparelser, uden at det gik ud over de svage i samfundet. Man taler jo fra amters side om, at man er nødt til at lave besparelser på sygehusområdet; hvad om man brugte fantasien? Der er masser af ting, der kan spares. Vi har f.eks. i kommunerne set eksempler på, at der bygges et kulturhus til 44 mio. kr. Man har udgifter til rådhus og administration, der på 3 år er steget 20 pct. Det er sådan nogle steder, vi i Fremskridtspartiet mener der bør sættes ind. Men lige så snart man peger på besparelser, får man organisationer osv. på nakken, for med et faldende børnetal og med henstillinger om at nedlægge 600 lærerstillinger har man straks hele Lærerforeningen på nakken. Kommunerne er alt for svage, og derfor er det nødvendigt med disse straffeafgifter. De bør selvfølgelig bevares, så længe vi har skattestigninger.

Tiden tillader ikke, at jeg kommer ind på alle de forhold, vi kunne tænke os at ændre i kommunerne, men jeg vil godt sige, at pressemeddelelsen af 13. oktober om drøftelsen den 13. november om et stop for yderligere vækst i den kommunale skatteudskrivning og en drøftelse af, hvordan de kommunale udgifter og skatteposter kan holdes i ro, støtter vi selvfølgelig. Men vi kunne også godt tænke os, at det kom med i drøftelsen, hvordan vi fik nedsat disse udgifter.

Fremskridtspartiet vil absolut stemme imod Socialdemokratiets lovforslag om at ophæve denne deponeringsafgift på 1,4 mia. kr.

Glønborg (KRF):

Politikere oplever ligesom andre mennesker, at et stykke arbejde kan være ubehageligt at udføre, men man gør arbejdet, fordi det nødvendigvis skal gøres. Netop i den situation er det virkelig en fristelse, hvis nogle kommer med pæne argumenter og fortæller, at netop dette arbejde er helt unødvendigt, ja, at det faktisk var bedre, at det slet ikke blev

gjort. Mange fornuftige stykker arbejde er på den måde gået i stå, før opgaven var løst.

Naturligvis føler Kristeligt Folkeparti også tydeligt ubehag ved gennem regering og Folketing at foretage styringsindgreb over for kommunerne, sådan som vi har måttet gøre det med deponeringsordningerne. Kristeligt Folkeparti går ind for kommunalt selvstyre, men vi går også ind for ansvarsbevidst optræden, og vi danskere er absolut ikke færdige med at bringe vores samlede økonomi i orden. Stat og kommuner har et fælles ansvar, og vi glæder os over de aftaler, der er truffet. Som det fremgik af indenrigsministerens redegørelse, er det fortsat nødvendigt, at regering og Folketing fastholder nogle begrænsninger for kommunerne.

Ligesom hr. Stavad blev jeg også følelsesmæssigt berørt i aftes ved at se i tv, hvor lidt tid de pågældende hjemmehjælpere havde til deres nyttige og menneskevenlige tjeneste. I enhver kommune kan man finde tilsvarende eksempler, og vi bliver præsenteret for mange af dem i denne tid. Men vi ved da også, at det er et spørgsmål om prioritering, og jeg nægter at tro på, at den kommune, der ifølge tv i aftes havde skåret et par hundrede tusinde ned på hjemmehjælpen, ikke kunne have valgt nogle andre områder at spare på.

Jeg håber ikke, at jeg rører ved nogle ømme tæer ved at nævne blot som et eksempel, at så længe en kommune ikke har lukket for alt indkøb af tobak og alkohol på kommunens regning, så er der stadig væk besparelsesmuligheder, som oven i købet kunne være sundhedsfremmende.

Det hele er trods alt et spørgsmål om ansvarlig holdning over for menneskeheden i hele verden, og ingen tør vel nægte, at den største nød findes helt andre steder end i Danmark.

Så alt taget i betragtning bliver meldingen fra Kristeligt Folkeparti: Selv om vi har forståelse for forslagsstillernes argumenter, så modstår vi fristelsen til at opgive deponeringsordningen, fordi vi må vægte andre argumenter stærkere. Vi håber på forståelse for den beslutning.

Jørgen Tved (FK):

Jeg var lige ved at vente på en anmodning om tilgivelse fra de højere magter, for næsten

[Jørgen Tved]

det eneste, vi ikke har hørt i denne debat, er noget om det kommunale selvstyre, det nære samfund og alt det, man kan sige ved højtidelige lejligheder, og som man ellers, når det kommer til stykket, stikker skråt op.

Det, vi har hørt om deponeringsordning, er vel egentlig blot en fortsættelse af en politik, som tog sin begyndelse, allerede da jeg var medlem af en kommunalbestyrelse. Da begyndte det med grænser for aktiviteterne, det blev til grænser for lån, og nu er det altså blevet til straf. Jeg kan godt forstå, at Socialdemokratiet har fremsat forslaget. Det er, som om man vil gøre gamle synder gode igen, og det synes jeg der er al mulig grund til.

Men jeg synes også, der er grund til at sige: Er det ikke, som om man nu må søbe den kål, man selv har spytet i? For det var vel egentlig en politisk linje, som blev lagt af Socialdemokratiet. Også dengang, da man lagde grænserne for aktiviteterne, hvor meget kommunerne måtte udvide deres aktiviteter med, blev der sagt, at det var nogle frivillige aftaler. Jamen sådan blev det ikke fremlagt i Borgerrepræsentationen i København. Der blev der faktisk sagt, at det var frivilligt på den måde, at man havde, jeg havde nær sagt, tomme skruerne på, og så blev der drejet, og hvis ikke man gav efter, så ville der komme konkrete forslag. Jeg har på fornemmelsen, at de frivillige aftaler, man nu henviser til at der er truffet med kommunerne, er frivillige aftaler af nøjagtig samme karat som dem, jeg oplevede i sin tid.

Det, der er tale om her, er, at alt, hvad der hedder kommunalt selvstyre, på grund af den måde, hvorpå man fører den økonomiske politik fra dette Tings side, efterhånden er en stor illusion, og hvis Socialdemokraterne med deres forslag mener, at man skal genindføre det, der hedder nærdemokrati og kommunalt selvstyre, vil vi hilse forslaget meget velkommen, og så vil vi gerne medvirke til denne begyndelse på lidt sund fornuft på dette område.

Henning Rasmussen (S):

Fru Karen Højte Jensen har ligesom andre ordførere gjort opmærksom på, at dette her er en genfremsættelse af et tidligere forslag. Det er ganske rigtigt, og det er en genfremsættelse, fordi de budgetter nu er lagt, som for os i Fol-

ketinget var teori, da vi diskuterede det sidste gang den 3.—4. juni i år. Nu har vi set, at vi, der sagde, at disse deponeringsordninger ikke tjener noget fornuftigt formål, havde ret. Hr. Stavvad har jo på fortrinlig vis redegjort for, at mere end tre fjerdedele af landets kommuner har ment, at den ramme, de blev pålagt, var for snæver. Og efter at de har måttet lægge deres budgetter, har de i gerning dokumenteret, at de ikke, hvis de skal løse de opgaver, de mener de er forpligtet til at løse, kan holde sig inden for denne ramme, uanset om de i øvrigt har sympati for regeringen, eller om de ikke har det. Det er jo det, der er den ændrede situation i forhold til den 4. juni, da vi sidst diskuterede dette spørgsmål.

Vi har dermed dokumentation for, at deponeringsordningen ikke tjener det formål, som man siger det skulle tjene, nemlig at tvinge aktiviteten ned i forhold til det, som man lokalt mener der er brug for.

Dernæst vil jeg gerne føje noget til specielt i anledning af det, hr. Jørgen Tved sagde om Socialdemokraterne, der skulle gøre gamle synder gode igen. Vi har aldrig foreslået straffeforanstaltninger, vi har aldrig stemt for straffeforanstaltninger, vi har tværtimod argumenteret imod hver eneste gang ud fra det grundlæggende synspunkt, at det ikke er en rimelig fremgangsmåde imellem folkevalgte organer. Den fører ikke til et fornuftigt resultat. Den fører til, at hovedparten af landets kommunalbestyrelser mener, de er nødt til at overtræde, de er nødt til at budgettere med, at der skal betales deponeringspenge. Den fører til, at staten i stigende grad er nødt til at stramme over for kommunerne, hvis man vil opretholde sine urealistiske krav til dem, og det fører omvendt til, at kommuner og amtskommuner næsten er nødt til at tilrettelægge tingene imod de beslutninger, som træffes i Folketinget.

Vi har i de sidste fem-seks år set en uhyggelig og uheldig udvikling, der bl.a. har givet det resultat, at befolkningen i stigende grad ryster på hovedet over den måde, hvorpå den kommunale og den statslige verden samarbejder.

Dernæst vil jeg gerne gå over til nogle bemærkninger om det, man har talt så meget om i dag, nemlig at der her er tale om frivillige aftaler.

[Henning Rasmussen]

Vi har tidligere diskuteret aftalen af maj 1986 i dag, og vi har også gjort det ved andre lejligheder. Den aftale byggede fra regeringens side og fra kommunal side på nogle ganske bestemte forudsætninger. De forudsætninger mener de kommunale organisationer ikke er overholdt af regeringen, og derfor har de kommunale organisationer også i sidste omgang, det vil sige i forbindelse med beslutningerne i juni måned i år i Folketinget, sagt fra og ikke, som det har skinnet igennem i flere af talerne i dag, alligevel accepteret, at aftalen var god nok, og at man kunne overholde den.

Jeg tror endda, fru Jane Oksen sagde, at kommunerne havde lovet, at man skulle undgå stigende skatter i de kommende år. Hvis jeg har forstået det rigtigt, må jeg sige til fru Jane Oksen, at den opfattelse bestemt ikke er rigtig. Tværtimod gjorde de kommunale organisationers repræsentanter opmærksom på, at det med den udvikling, der var, ville være nødvendigt at foretage en forhøjelse af den gennemsnitlige beskatningsprocent både i de primærkommunale og i de amtskommunale områder. Det gjorde man meget klart opmærksom på ved enhver lejlighed, så man har ikke lovet, at man med de økonomiske udsigter, der var for kommunerne og for amtskommunerne, kunne holde uændret beskatningsprocent.

Men diskussionen i dag også om dette punkt afspejler endnu en gang, at vi simpelt hen taler ud fra forskellige forudsætninger. Regeringspartierne, Det Radikale Venstre og Fremskridtspartiet taler ud fra nogle beregninger, der bygger på nogle forudsætninger, som kommunerne siger ikke er realistiske. De bygger på nogle forudsætninger om, hvilket aktivitetsniveau, hvilket ressourceforbrug kommuner og amtskommuner kan klare sig med, hvis de skal have et rimeligt serviceniveau – nogle forudsætninger, som kommuner og amtskommuner ikke mener holder. Derfor er det at fortsætte en nytteløs diskussion, når man ikke vil anerkende det faktiske udgangspunkt i den kommunale verden, men bliver ved med at holde fast på urealistiske forudsætninger. Så kan vi diskutere meget længe og til ingen nytte, for så taler den ene part om teori, den anden om den faktiske virkelighed uden for vores dør – den virkelighed, der giver sig udslag i, at mere end tre fjerdedele af

kommunalbestyrelserne har måttet sige til regeringen: Jeres ramme er ikke realistisk; den kan vi ikke leve med.

Dernæst et par bemærkninger om, hvad det er, der presser udgifterne i vejret. Vi hørte forleden dag, at man ved en sammentælling af forøgelsen af daginstitutionspladser i samtlige kommuner regner med, at ca. en fjerdedel af de børn, der står på ventelister, kan komme i daginstitution i løbet af året 1988. Det er et af en række eksempler på det udgiftspres, der hviler på kommunerne. Vi har tidligere i dag talt om sygehusvæsen, og enhver i salen ved, at der, når det drejer sig om sygehusvæsenet, er et stigende udgiftspres af en række forskellige grunde, men det virker, som om man vil lukke øjnene for realiteternes verden.

Til sidst vil jeg gerne sige, at dette forslag jo ikke er et forslag om uhæmmet at forøge de kommunale rammer, men alene er et forslag om at fjerne en straffeforanstaltning, der har vist, at det intet fornuftigt formål tjener, og så få fjernet den brod, der altid vil være i samarbejdet imellem kommunerne og staten – den brod, der hedder, at folketingsflertallet mener, det er rigtigt at straffe andre folkevalgte, fordi de mener, at de er nødt til at gennemføre nogle aktiviteter, bl.a. af den grund at Folketinget ved sin lovgivning har givet udtryk for forventninger om, at de skal løse nogle ganske bestemte opgaver. Det er alene det, vi diskuterer. Vi diskuterer et forslag om at fjerne den deponeringsordning, som intet fornuftigt formål tjener, som forgifter atmosfæren, og som fører til stigende konfrontationer. Det er det, vi taler om, og ikke andet.

Indenrigsministeren (Thor Pedersen):

Jeg er tilbøjelig til at give hr. Henning Rasmussen ret, når hr. Henning Rasmussen siger, at vi taler ud fra forskellige forudsætninger, forskellige verdener, for hr. Henning Rasmussen siger, at den ramme, som regeringen har lagt for kommunerne, ikke er realistisk. Jamen den ramme, vi taler om, er jo den ramme, der er fastlagt i majaftalen 1986, hvorom kommunerne sagde, at det er en god og rigtig ramme, der giver mulighed for at foretage de nødvendige investeringer og udbygninger af bl.a. daginstitutionsområdet, miljøområdet osv. Det er den samme ramme, hvorom amtskommunerne sagde, at den giver mulighed for

[Indenrigsministeren]

at nedbringe ventelisterne væsentligt. Det er altså ikke en ramme, som regeringen har dikteret; det er en ramme, man har fundet frem til i enighed som en acceptabel ramme.

Endvidere har hr. Henning Rasmussen talt om, at man ikke har overholdt aftalen fra regeringens side. Der ligger en divergens i størrelsesordenen 150 mio. kr. i forhold til det, der hedder det udvidede totalbalanceprincip. Primærkommunerne har ment, at de havde et behov for at få yderligere 150 mio. kr. for at føre de lovforslag, som Folketinget har vedtaget, ud i livet. Men det er altså 150 mio. kr. ud af en overskridelse på ca. 1,4 mia. kr. Det er altså ikke her, vi kan forklare det. Og der er heller ikke noget mærkeligt i, at der kan være uoverensstemmelse mellem den opfattelse, regeringen har af, hvad ting koster, og det, det koster at gennemføre det på det niveau, man selv har valgt ude i primærkommunerne.

Der bliver talt meget om det realistiske. Jamen er det realistiske ikke, at vi har det højeste serviceniveau i primærkommunerne nogen sinde? Er det ikke rigtigt, at der alene på daginstitutionsområdet etableres godt 8.000 nye pladser fra 1987 til 1988? Hvornår har niveauerne nogen sinde været større? Og er realiteten ikke den, som hr. Svend Auken har givet udtryk for her under Folketingets åbningsdebat, at der er grænser for, hvilken vækst man kan have i primærkommunerne, og at der i øvrigt ikke er råd til yderligere øget offentlig vækst? Det hjælper ikke, at staten er tilbageholdende og begrænser sine stigninger, hvis ikke man har den samme styrke til at holde igen ude i amter og primærkommuner.

Men ingen skal sige, at der ikke er forståelse for det store og dygtige arbejde, som folkevalgte gør i kommuner og amter, og ingen skal sige, at der ikke præsteres et godt stykke arbejde. Vi har forståelse for, at det er en svær opgave, i og med at brugerkravene er stadig voksende. Man forlanger meget, og det er de samme grupper, der beklager sig over det høje skattetryk, der også stiller yderligere krav til offentlig service. Og det er altså vækstkrav.

Jeg vil gerne gentage: regeringen har ét ønske, og det er at få en frivillig aftale med amter og kommuner af længere varighed, for man ved jo godt i amter og kommuner, og

forhandlerne for organisationerne giver også klart udtryk for, at de ikke ønsker skattestigninger; de mener ikke selv, der er mulighed for egentlig øget vækst, men til gengæld er det meget vanskeligt at holde det, man gerne vil.

Vi vil gerne fra regeringens side, om vi kan hjælpe amter og kommuner til bedre at overholde det, som de egentlig gerne vil, ved at af-dække, hvor problemerne ligger, hvad det er for mekanismer, der gør det svært, og hvor vi kan hjælpe, så det er lettere at være folkevalgt i amt og kommune. Det er den håndsrekning, vi giver til kommunerne, for vi ønsker ikke at diktere, vi ønsker ikke at styre, vi ønsker ikke at regere i kommunerne. Vi ønsker, at kommunerne selv skal styre inden for de rammer, som de ved der er plads til, i samarbejde med regering og Folketing. Det er oplægget, og det er ønsket fra denne regering.

(Kort bemærkning).

Mejdahl (V):

Tiden er fremskreden, og når jeg blev overrasket over den røde lampe før, skyldes det nok begyndervanskeligheder.

Det er efter Venstres opfattelse nødvendigt en rum tid endnu at føre en stram økonomisk politik, og det må kommunerne også hjælpe til med. I øvrigt skal vi lige erindre os, at deponeringsordningen kun træder i kraft, hvis budgetterne overskrides.

Det er derfor mit håb, at vi fremover kan få etableret et samarbejde med kommunerne, som overflødig gør sådanne ordninger. Det vil Venstre arbejde positivt med på, og derfor hilser jeg indenrigsministerens initiativ til at snakke med de kommunale parter velkommen; sådanne initiativer har tidligere indenrigsministre jo også taget. Jeg synes, det er et godt initiativ, og jeg håber, det vil resultere i, at budgetsamarbejdet til stadighed kan baseres på frivillige aftaler mellem regeringen og kommunerne.

Til allersidst vil jeg appellere til kommunerne om at gå ind i samarbejdet så fordomsfrit som overhovedet muligt. Det er så nødvendigt for alle parter – især for borgerne.

(Kort bemærkning).

Henning Rasmussen (S):

[Henning Rasmussen]

Jeg er ked af, at indenrigsministeren, der har været med i forhandlingerne før som medlem af Folketinget, fortsætter med påstanden om, at det er den samme ramme, og siger, at der bare er tale om en forskel i opfattelsen af, hvad den rigtige ramme er, på 150 mio. kr. Jeg skal meget gerne under udvalgsarbejdet dokumentere, at der allerede dengang var tale om en større forskel i opfattelsen mellem KL og regeringen end 150 mio. kr., og at der i dag er tale om en langt større difference i opfattelsen af, hvad aftalen rigtigt fortolket går ud på.

Specielt for Amtsrådsforeningens vedkommende ligger det ganske klart, at der var en betydelig forskel i opfattelsen af, hvordan man skulle forstå den aftale, der blev indgået i maj 1986. Der var altså allerede for længe siden en betydelig forskel i opfattelsen. Jeg er helt sikker på, at min opfattelse vil kunne dokumenteres under udvalgsarbejdet.

Når indenrigsministeren siger, at hverken regeringen eller de kommunale organisationer ønsker skattestigninger, vil jeg gerne minde om, hvad vi tidligere har talt om i dag. Det, der er hovedårsagen til, at amtskommunerne i 1988 har et større behov for finansiering, end de havde for 1987, er, at regeringen og folketingsflertallet vedtog, at man skulle skære bloktilskuddene ned med 2 mia. kr. Under de omstændigheder kan man ikke forvente, at det er muligt for amtskommunerne at holde uændret skattetryk, for det svarer til en skattestigning på 0,6 pct. Regeringen har direkte gennemtvunget den skattestigning, der kom i amtskommunerne. Deponeringsordningen har ydet et væsentligt bidrag til skattestigning i primærkommunerne.

(Kort bemærkning).

Stavad (S):

Det, som indenrigsministeren sagde, lød jo meget smukt, men jeg ved ikke, hvor meget vi skal give for aftaler, der er opnået efter revolvermetoden, og når indenrigsministeren nu siger, at regeringen ønsker sig en frivillig aftale og gerne vil have et forhandlingsresultat, der peger nogle år ud i fremtiden, sammen med kommunerne, synes jeg, at det helt oplagte spørgsmål til indenrigsministeren må være: er regeringen parat til at forhandle uden at holde en revolver imod de kommunale organisa-

tioner og sige: pengene eller livet? Det var jo det, der skete i 1986. Er man parat til at lade være med at forhandle under trussel?

Forudsætningen for, at regeringen kan få det forhandlingsresultat, som regeringen selv ønsker sig, er, at vi starter med at vedtage det socialdemokratiske forslag. Formanden for Kommunernes Landsforening har klart og utvetydigt sagt, at man er meget parat til at forhandle med regeringen, men forudsætningen må være, at man starter med at fjerne det, der ikke var en del af aftalen i 1986, og at regeringen derefter optager forhandlinger uden at starte med at sige: Hvis vi ikke bliver enige, gør vi noget, der er meget værre end den minimumsgrænse, som vi er parat til at gå ind på.

Er dette sidste forhandlingsteknikken, tror jeg aldrig, vi får kommunestyret og det amtslige styre til at fungere og dermed heller ikke det nære demokrati – det, som Venstre holder festtale om, og som hedder Det Nære Samfund.

(Kort bemærkning).

Ole Vig Jensen (RV):

Det er altså en urimelig påstand her at hævde, at kommunerne under de forhandlinger, der har været gennemført, handlede under trusler. Det var ligeværdige partnere, sådan som jeg oplevede dem i deres udtalelser til offentligheden – vi deltog jo ikke i forhandlingerne. Det er klart, at en regering og et folketing altid har en særlig mulighed for gennem lovgivning at få det sidste ord i en sag, men jeg synes ikke, det er rimeligt at sige, at man handlede under trusler; ellers havde de kommunale organisationer selvfølgelig ikke indgået en frivillig aftale, som de bagefter sagde var tilfredsstillende, og som de i udvalget har bekræftet de stod ved og ønskede at stå ved.

Derfor vil jeg også anholde hr. Henning Rasmussens udtryk: at kommunerne fik pålagt en ramme. Det fik de ikke, de forhandlede sig frem til en ramme. Det er rigtigt, at der var en nuanceret opfattelse af, hvad der faktisk var brug for af midler, men ikke i den størrelsesorden, som vi her taler om.

Derfor må jeg spørge endnu en gang: hvor er grænsen for, hvad kommunerne bare kan gøre på det økonomiske område, hvis man skal anlægge et overordnet samlet samfunds-

[Ole Vig Jensen]

økonomisk synspunkt? Hvor går grænsen henne? Hvad er det, socialdemokraterne vil gøre? Men under Socialdemokratiske regeringer, hvor jeg sad i kommunalbestyrelsen – det er ganske vist nogle år siden, og derfor kan de måske heller ikke huske det – hvor der ikke var noget, der hed straffeforanstaltninger, det er ganske rigtigt, da var der anlægsstop, der var byggestop, der var midlertidigt byggestop, og der var en række indgreb, som var yderst generende for kommunalbestyrelserne. Hvorfor? Fordi Socialdemokraterne selvfølgelig brugte de redskaber dengang, fordi det var nødvendigt af hensyn til samfundsøkonomien. Det synspunkt har vi ikke hørt i dag. Hvor går grænsen for, hvad den kommunale økonomi skal have lov til at udvikle sig til?

(Kort bemærkning).

Stavad (S):

Hr. Ole Vig Jensen plejer at være en god lytter, og derfor er jeg lidt ked af, at han ikke har hørt efter min ordførertale, som jeg ellers forsøgte at udtale klart, men det kan selvfølgelig skyldes sprogvanskeligheder – jeg kommer jo højt fra nord. Der sagde jeg faktisk meget klart og tydeligt, at der må være plads til en beskeden stigning i væksten af de offentlige udgifter også fremover, og at denne vækst må ligge i underkanten af den vækst, der er i samfundet i øvrigt. Det er ikke en ny melding fra Socialdemokratiet; den er i god overensstemmelse med, hvad der har været sagt tidligere.

Når hr. Ole Vig Jensen henviser til tidligere indgreb, der er blevet gennemført, går jeg ud fra, at hr. Ole Vig Jensen på samme måde, som hr. Mejdahl allerede har gjort, vil bekræfte, at alt det foregik ved frivillige aftaler, og at det også er den måde, man bør forhandle på fremover.

Hr. Ole Vig Jensen siger, at der ikke har været nogen revolver holdt imod brystet på de kommunale forhandlere. Jamen hr. Ole Vig Jensen kan jo bare se på, hvordan historien var fra 1982 frem til 1986, hvor der også blev forhandlet, men hvor der ikke blev indgået nogen aftale, hvorefter regeringen strammede op i forhold til de tilbud, man havde givet under forhandlingerne. De kommunale organisationer vidste, at de, hvis man ikke accepterede det, man fik tilbudt, ville få noget,

der var endnu ringere. Det er det, jeg kalder revolvermetoden, og det er den forhandlings-teknik, som jeg håber den nye indenrigsminister vil forlade og erstatte med et tillidsfuldt samarbejde. Det er startskuddet, at vi vedtager det socialdemokratiske forslag.

Hermed sluttede forhandlingen.

Afstemning

Lovforslagets overgang til anden behandling

vedtoges uden afstemning.

Tredje næstformand (Povl Brøndsted):

Jeg foreslår, at lovforslaget henvises til Kommunaludvalget. Hvis ingen gør indsigelse mod dette forslag, betragter jeg det som vedtaget. (Ophold). Det er vedtaget.

Meddelelser fra formanden:

Tredje næstformand (Povl Brøndsted):

Der er ikke mere på dagsordenen.

Medlemmer af Folketinget Erling Olsen (S), Svend Andersen (S), Kelm-Hansen (S), Lykketoft (S), Lisså Mathiasen (S), Sonja Mikkelsen (S), Jimmy Stahr (S) og Bjørn Westh (S) har meddelt mig, at de ønsker skriftligt at fremsætte:

Forslag til folketingsbeslutning om sikring af indskud i banker, sparekasser og andelskasser.
(Beslutningsforslag nr. B 31).

Fra medlem af Folketinget *Stillinger*, der har orlov på grund af midlertidig udsendelse i offentligt hverv, har jeg modtaget meddelelse om, at han fra og med den 3. november atter kan give møde i Tinget. Stedfortræderens, *Erik Jakobsens*, hverv som midlertidigt medlem af Folketinget ophører fra nævnte dato at regne.

Der er foretaget ændringer i følgende udvalg:

Det Udenrigspolitiske Nævn (29/10 87):

Udtræder: Dohrmann (FP)

Nyt medl.: Annette Just (FP)